

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Generosity of
Heart, Sense of
Obligation*

Rabbi Yosef Blau
כז' שבט תשס"ח • February 5, 2008

(1 שמות כה:א-ג)

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנָן אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תְּקִחוּ אֶת תְּרוּמָתִי:

(ג) וְזֹאת תְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֹׁת:

(2 רש"י – שמות כה:ב-ג)

(ב) ויקחו לי תרומה - לי לשמי:

תרומה - הפרשה, יפרישו לי מממונם נדבה:

ידבנו לבו - לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב, פרישנו"ט בלעז [מתנה]:

תקחו את תרומתי - אמרו רבותינו שלש תרומות אמורות כאן, אחת תרומת בקע לגלגלת, שנעשו מהם האדנים, כמו שמפורש באלה פקודי (שמות לח כו - כז), ואחת תרומת המזבח בקע לגלגלת לקופות לקנות מהן קרבנות צבור, ואחת תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד. שלשה עשר דברים האמורים בענין כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה, כשתדקדק בהם:

(ג) זהב וכסף ונחשת וגו' - כולם באו בנדבה, איש איש מה שנדבו לבו, חוץ מן הכסף שבא בשהו מחצית השקל לכל אחד, ולא מצינו בכל מלאכת המשכן, שהוצרך שם כסף יותר, שנאמר (שמות לח כו - כז) וכסף פקודי העדה וגו' בקע לגלגלת וגו', ושאר הכסף הבא שם בנדבה עשאוה לכלי שרת:

(3 תלמוד בבלי – מס' בבא קמא פז.)

אמר רב יוסף, מריש הוה אמינא: מאן דאמר הלכה כר' יהודה, דאמר: סומא פטור מן המצות, קא עבדינא יומא טבא לרבנן, מ"ט? דלא מפקדינא וקא עבדינא מצות, והשתא דשמעית להא דר' חנינא, דאמר ר' חנינא: גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, מאן דאמר לי אין הלכה כרבי יהודה, עבדינא יומא טבא לרבנן, מ"ט? דכי מפקדינא אית לי אגרא טפי.

(ד אגרות הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל)

ודע עוד, שהחזיון של הכחות המתפתחים לטובה ולאורה מצד כח התורה הוא הולך במערכה, עד כמה ראוי שיהי' נובע מכח הדין והמשפט ועד כמה ראוי שיהי' נובע דוקא מטוב הלב ומהסכמה פנימית בלא שום מעיק כלל, אפילו מועקה מוסרית. וזהו היסוד שאנו מחברים תמיד ברית אבות עם כל הדברים היותר עקריים, וברית א"י היא מחוברת, מחזקת ירושת אבות וקבלת התורה. אמנם האבות קיימו את התורה מהכרה פנימית וחפשית, וזה היתרון ראוי שלא יחסר על חלק גדול מהמציאות המוסרית, וזהו יסוד החלקים הגנוזים שהמה יוצאים דוקא בתור מדות חסידות ולפנים משוה"ד, שאם היו באים בתור הלכה הכרחית היו מטשטשים את ההדרכה הקבועה, להיות הולכת הלך ואור לדורות עולם ולהיות לאור גויים ועמים רבים לפי מעלות רוחם השונה מאד. כי הצד המוסרי שצריך להמצא בתור נדבה ואהבת חסד הוא צריך לעולם להיות לו משקל נודע לפי הערך המוסרי הכללי החיובי, כערך האויר החפשי לעומת הבנינים והמעשים הקולטוריים הממלאים אותו, שא"א שלא ישאירו בעבורו מקום רחב מאד. ומה שצריך להסתפח ע"פ נדבת הרוח וחופש הרצון הטוב חייב להרשם בתור מדת חסידות. ואין לשער גדול ההפסד, שהיתה התרבות האנושית סובלת, אם אלה המדות הנעלות היו נקבעות בקבע חיובי. כי רק מה שהוא יותר הכרחי לחיים החמריים והמוסריים בהוה, ופוגע אם יחלש להשרשת העתיד, זה נכנס באזהרה, וגדול המצווה ועושה, אבל מה שקולע לעומק הטוב בהיותו עומד ומתפשט בתור טל של תחי' לימים יוצרו, מבלי לפגוע ברכותו וספוגיותו את כל מטרת העילוי העתידי, זכה להקבע בתור נדבה ואהבת חסד. זהו גורם ה"לפני משורת הדין", שמאד יפעל לטובה לעת אשר יהפך לב האבן אשר לבני"א ללב בשר. ע"כ אותו החלק הנשאר לפנים משוה"ד מוכרח לשהאר במדתו, וכל אשר תרומם האנושיות יצאו מדו-החסידות מרשות היחיד לרשות הרבים, ויהיו קנין כל העם, "וכל בניך לימודי ה'".